

MARTIN ŠRAJER / 16. 3. 2020

Česká filmová klasika

Na YouTube kanálu [Česká filmová klasika](#) si v současnosti můžete vybírat z téměř stovky hraných i dokumentárních českých filmů, natočených od třicátých do devadesátých let minulého století. Najdete mezi nimi populární prvorepublikové komedie, vysoko hodnocená dramata, detektivky i snímky pro děti. Přinášíme přehled všech dostupných filmů, rozříděných podle žánrů. Snímky v jednotlivých sekcích jsou řazeny chronologicky, za textem pak najdete také jejich abecední soupis.

Animovaný

[Ferda Mravenec](#) (1944)

[Neposlušný zajíček](#) (1944)

[Svatba v korálovém moři](#) (1944)

[Vzpouza hraček](#) (1947)

[Ukolébavka](#) (1948)

[Hrnečku, vař!](#) (1953)

[Čert a Káča](#) (1955)

[Míček Flíček](#) (1955)

[Věneček písní](#) (1955)

[Zlatovláska](#) (1955)

[Pasáček vepřů](#) (1958)

[Všem nelze vyhovět](#) (1958)

Fikmik (1959)

Lev a písnička (1959)

O místo na slunci... (1959)

Psí pohádka (1959)

Vláček Kolejáček (1959)

Malování pro kočku (1960)

Proč pláče žirafa (1960)

Pošťácká pohádka (1961)

40 dědečků (1962)

Dvě klubíčka (1962)

Doktorská pohádka (1963)

Kulička (1963)

Špatně namalovaná slepice (1963)

Loupežnická pohádka (1964)

Vlněná pohádka (1964)

Jak jeli k vodě (1965)

Kámen a život (1965)

K princeznám se nečuchá (1965)

Kamenáč Bill a drzí zajíci (1965)

Modrá zástěra (1965)

Otýlie 1580 kaněk (1965)

Potkali se u Kolína (1965)

Jak jedli vtipnou kaši (1966)

Jak šli spát (1966)

Ferda v cizích službách (1977)

Ferda v mraveništi (1977)

Příhody Ferdy Mravence (1977)

Příhody brouka Pytlíka (1978)

Hajajú, hajajú (1981)

Konec kouzelníka Uhahuly (1981)

Jak ulovit mamuta (1982)

Poplach na hradě (1984)

Nezbedníci (1985)

Pohádka na šňůře (1986)

Sněhulákův sen (1986)

Myší kočičiny (1987)

Slova slova (1988)

Švec a čert (1989)

Autíčková romance (1990)

Dobrodružný

Po *Příchozím z temnot* natočili Jan Stanislav Kolár s Karlem Lamačem dobrodružné Otrávené světlo (1921). Ústřední postavou napínavého vyprávění je iluzionista Durk, který hodlá ukrást vynález studeného světla. Film vyniká využitím stylistických

postupů z dobových evropských a hollywoodských produkcí.

Po komorním postkatastrofickém dramatu *Konec srpna v hotelu Ozon* realizoval Jan Schmidt dobrodružný příběh inspirovaný povídkou Alexandra Grina Kolonie Lanfieri (1969). Na finální podobě snímku natáčeného na Krymu a Kavkaze se podepsaly dramatické události srpna 1968.

Předlohou fantastického dobrodružného příběhu Tajemství Ocelového města (1978). O podmanivou výtvarnou stylizaci se zasloužil architekt Vladimír Labský. Jeho dekorace byly později použity při natáčení filmů *Panna a netvor*, *Deváté srdce* a *Kočičí princ*.

Dokumentární

Film Ze světa moderního průmyslu (1933) sleduje krok za krokem výrobu čokoládových figurek a dalších cukrovinek.

Až do daleké Indie vycestujeme s jedním z prvních zvukových cestopisných filmů, které u nás vznikly Praha Calcutta (1935).

Jako svůj první film pro firmu Baťa natočili Alexandr Hackenschmied a Elmar Klos Střevíček (1935). Reklamní snímek o obuvnické módě doprovází hudba Bohuslava Martinů.

Film Dejte nám křídla (1936) propaguje letecký sport a výchovu mládeže k letectví, potažmo obraně vlasti. Režisérem odlehčeného vlasteneckého dokumentu byl Jiří Weiss, který si pro účely natáčení vypůjčil letadlo od ministerstva národní obrany.

Krátký dokument Karla Melíška Jak se dělá film (1936) nás bere do filmařského zákulisí, aby na příkladu vzniku snímku *Komediantská princezna* přiblížil proces výroby filmu od psaní scénáře přes stavbu scény a přípravu herců až po samotné natáčení. Při práci tak vidíme Lídu Baarovou či Věru Ferbasovou.

Film Bezstarostné cestování po železnici (1937) názorně vysvětluje, „jaké péče jest třeba, aby obecnstvo mohlo po železnici pohodlně cestovati“.

Místopisný film Domažlicko (1937) zachycuje kromě samotných Domažlic také Trhanov, Újezd, letoviska Babylón a Českou Kubici. V Klenčí filmaři natočili výrobu známé chodské keramiky a dřeváků.

Pouze hudba doprovází záběry Krušných hor (1937) ve stejnojmenném filmu, jehož natáčení probíhalo v Jáchymově, Abertamecg, Potůčkách, na Božím Daru, v Horní Blatné, na rozhledně Klínovec, ve Vejprtech, Klášterci nad Ohří a Novém Městě.

Branný film Pták, který koná vojenskou službu (1937) je poctou poštovním holubům a jejich chovatelům, kteří se předpisově starají o to, aby ptáci nestrádali, nezanedbávali hygienu, vyhrávali soutěže a vzorně sloužili vlasti.

Továrna na iluze (1937) nabízí unikátní pohled do barrandovského zákulisí. Proces filmové tvorby přibližuje s pomocí záběrů z natáčení Hordubalů a Bílé nemoci.

Režisérem snímku je Jiří Weiss.

Dokumentarista Jiří Lehovec natočil v roce 1938 film Miliony na dlažbách o provozu spalovny v pražských Vysočanech. Snímek popisuje celý proces od sběru a svozu komunálního odpadu po vytřídění recyklovatelných surovin až po spalování nepoužitelného odpadu. Autorem komentáře k filmu je Jaroslav Seifert.

Na příkladu stavby Vranovské přehrady je v devítiminutovém dokumentu Zkrocený živel (1938) demonstrována nutnost regulovat kvůli obraně porit záplavám vodní toky.

Autory edukačního filmu jsou Jiří Lehovec a Jan Libora.

Divotvorné oko (1939) Jiřího Lehovce předvádí průběh dne od rána do večera pomocí série makrodetailů. Z estetického, vědeckého i technického hlediska unikátní film z větší části sestává ze záběrů všedních objektů, které se v detailech stávají něčím neobyčejným. Díky tomuto přiblížení se před námi otevírá úplně nový a fascinující svět.

Instruktažní filmová reportáž z junáckého života Junáci v přírodě (1939) vznikl s účelem iniciovat brannost mládeže. Natáčení probíhalo během letního tábora v Lužnici u Slavňovic. Dochovanou verzi film doprovází pouze textový komentář.

Výrobu čočky používané v brýlích, fotoaparátech, kamerách či dalekohledech přibližuje Lomený paprsek (1939) od Jaroslava Novotného.

Napínavý dokument Od události k zprávě (1939) sleduje souboj s časem při reportování o fotbalovém utkání. Od zachycení události, přes její zpracování v redakci až po vysázení, vytištění a distribuci novin.

Lidovýchovný film Skleněný chléb (1939) předvádí práci sklářské huti na výrobu skleněného poháru foukáním. Zachycuje vznik rozličných výrobků ze skla, které jsou dílem zkušených sklářů z okolí Železného Brodu.

Instrukční film o výrobě piva Tekutý chléb (1939) je proložený názornými animovanými schémata. Natočen byl ve Velkých Popovicích. Scénář k němu napsal Václav Wasserman.

Dokumentární film o životě lidí v povodí řeky Gangy v Indii Řeka života a smrti (1940) byl dalším ze společných projektů Alexandra Hackenschmieda a Elmara Klose, který natočili pro Filmové ateliéry Baťa.

Dokumentární film Vzácný klenot města Prahy (1940) ukazuje, jak v období nacistické okupace vypadala Staroměstská radnice a orloj.

Krátký dokument Josefa Kokeisla Zlatá kaplička na Vltavou (1940) je věnován historii stavby Národního divadla a podrobné prohlídce jeho vnitřní výzdoby.

Dokumentarista a fotograf Jiří Lehovec ve poetickém experimentu Rytmus ukazuje možnost zobrazení hudby pomocí oscilografu.

Propagační dokument společnosti Favorit Film Deset sladkých minut (1942) zachycuje proces výroby různých bonbonů a cukrovinek v továrně Lhotský v pražské Michli. Vše začíná zpracováním cukrové řepy a přes výrobu různých druhů cukru pokračuje ke tvarování bonbonů a jejich balení.

Zajaté melodie (1942) Jiřího Lehovce vznikly na zakázku gramofonové firmy Esta. Propagují novou zvukovou aparaturu a ukazují výrobu hmoty, galvanoplastiku a lisování.

Reklamní snímek Bouře (1945) vznikl pro firmu Zenith Zykán Zdice, vyrábějící domácí elektrospotřebiče. Představuje tovární výrobu a ukazuje praktické využití hotových produktů.

Školní film o sběru a zpracování kaučuku 2x kaučuk (1946) sestříhal Elmar Klos z filmového materiálu, který pořídil filmový štáb Jana Antonína Bati během služební cesty do Ceylonu a Indie. Jeho autorem byl z větší části avantgardní filmař Alexander

Hackenschmied.

Naučný film o historii zpracování a výroby cukru, nazvaný prostě Cukr (1946), natočil František Gürtler společně s Emanuelem Kaněrou.

První poválečný film Bohumila Vošahlíka Nevíme dne (1946) je výukový dokument o dopravní kázni na ulici a silnicích s ukázkami některých přestupků chodců i řidičů, které mohou být v krajním případě fatální. Film vznikla na zakázku pražského ředitelství SNB.

Dokumentární film o výrobě skleněných figurek Jaroslava Brychty ve sklářské škole v Železném Brodě Skleněná suita (1946) svým komentářem doprovází Antonie Hegerlíková.

Neviditelný reportér z ústavu pro výzkum veřejného mínění prochází ve filmu Čtenáři a jejich svět (1947) mezi diváky v kině a objevuje jejich svět jako čtenářů knih, aby zjistil, které knihy jsou nejvyhledávanější. Zároveň odhaluje prázdnotu špatných a kvalitu dobrých knih.

Dokumentární film o badatelích, kteří se zabývají výzkumem ve Věstonicích Věstonické mysterium (1947) natočil Miroslav Hubáček.

Osmiminutový film Jindřicha Brichty Bílá Telč (1948) bere diváky a divačky na komentovanou prohlídku po jednom z nejzachovalejších historických měst v Česku.

Dynamický snímek Jeden tisíc milion (1948) dokumentuje přípravy na XI. všesokolský slet od nácviků v tělocvičnách po celé zemi až k praktickým otázkám organizace sletu.

Filmový fejeton Pavla Blumenfelda Lidé a párky (1948), komentující dobové stravovací návyky, lze sledovat jako nostalgickou vzpomínku na časy, kdy se lidé seznamovali nad párkem a polévkou v přeplněných pražských automatech a levných jídelnách. Záběry hostů jsou kombinovány s hereckými etudami a sebereflexivní rovinou o hledání vhodného filmového uchopení tématu.

Alan František Šulc při realizaci filmu Dílo Bedřicha Hrozného (1951) stál před výzvou, jak vyřešit nedostatek obrazových materiálů. Z cest našeho předního orientalisty se totiž dochovaly pouze staré fotografie, knihy nebo klínopisné tabulky. K vystihnutí

Hrozného mravenčí práce při luštění nápisů z Přední Asie si proto pomohl maketami, grafy nebo jednoduchou animací.

Středometrážní snímek Jiřího Lehovce Hudební jaro (1951) zachycuje průběh Pražského hudebního jara 1951, které mělo dát zaznít jednotnému hlasu umělců všech zemí volajících po míru. Film není jen reportáží z průběhu festivalu, ale také uměleckou přehlídkou mnoha hudebních výkonů.

Popularizační portrét Josefa Lady, nazvaný Národní umělec Josef Lada (1953), sleduje slavného umělce při práci, toukách jeho rodnými Husicemi i při rozhovoru s přáteli. Nechybí ukázky Ladova díla.

Dynamický půlhodinový portrét slavného běžce Emil Zátopek (1954) je společným dílem spisovatele Františka Kožíka a režiséra Pavla Blumenfelda. Zátopek je portrétován jako inspirativní osobnost, která neúnavnou bojovností podněcuje k lepším výsledkům také ostatní sportovce a svými vítězstvími inspiruje k většímu nasazení celý československý národ.

Mezinárodní přehlídka odívání (1954) je reportáží ze soutěžní přehlídky uspořádané na podzim roku 1953. Zúčastnili se jí zástupci Československa, Maďarska, NDR a SSSR.

Český krátký film o turistickém sportu Turistika (1954) sleduje třídní výlet v Jeseníkách a ukazuje, jak se má turistika správně provádět.

Krátký reportážní film někdejšího asistenta filmové fakulty AMU Jiřího Hanibala 777-77 (1955) ukazuje práci záchranné služby v Praze.

Vzdělávací dokument pro mládež Hrajete házenou? (1955) propaguje titulní kolektivní sport a zároveň nás oobeznamuje s jeho historií.

Poetické Jaro (1955) je jedním z dokumentárních filmů z cyklu zachycujícího čtvero ročních období ve městech i na venkově.

Český barevný film Ladovi furianti (1955) zachycuje družnou besedu národního umělce Josefa Lady a Aleny Ladové s hercem Jaroslavem Vojtou nad slavnými Ladovými obrazy Hospoda a Při muzice.

Instrukční film Výroba sladu (1955) názorně ukazuje správný technologický postup při výrobě českého sladu.

Barevný populárně vědecký film o chemických procesech, ke kterým dochází při vaření nebo pečení, Chemie v kuchyni (1956), natočil pro Československou akademii věd profesor obecné botaniky, pedagog a průkopník vědecké kinematografie Jan Calábek. Chemické procesy probíhající během tepelné úpravy jídla jsou nám přibližovány mikroskopickými záběry i animací.

Krátký dokumentární film Františka Vláčila Posádka na štítě (1956) je věnován práci skupiny meteorologů pracujících v nejvýše umístěné československé observatoři na Lomnickém štítě. Dokumentu zaujme promyšleným výtvarným řešením, reagujícím na časté změny počasí. Autorem působivých barevných záběrů, doprovázených civilním komentářem Václava Vosky, je kameraman Jan Čuřík.

Film za zákulisí známého animátorského studia To jsou Bratři v triku (1956) nabízí humorný výklad principu animovaného filmu. Film získal v roce 1957 na festivalu v Benátkách Čestné uznání.

Dokument Umění kovolitců (1956) ukazuje vznik bronzového odlitku sochy Karla IV. od sochaře Karla Pokorného, jež byla odlévána do bronzu v pražské kovolitecké dílně.

Propagační film Automatisace v československém automobilovém průmyslu (1957) vznikl pod ministerstvem automobilového průmyslu a zemědělských strojů. Automobily a motocykly domácí výroby podle něj předčí zahraniční konkurenci.

Poetický populárně vědecký film Kapky a bubliny (1957) o fyzikálních vlastnostech kapek a bublin a jejich využití v průmyslu natočil dokumentarista Josef Plíva. Chemické pokusy představuje hravou a obrazově nápaditou formou.

Poetické Léto (1957) je jedním z dokumentárních filmů z cyklu zachycujícího čtvero ročních období ve městech i na venkově.

Krátká Vzpomínka na Josefa Skupu (1957) přibližuje osud nedávno zemřelého loutkáře a tvůrce Spejbla a Hurvínka Josefa Skupy (1892 – 1957).

Betatron vysvětluje princip a funkci československého betatronu, kterým bylo lze prosvítit materiál do hloubky třikrát větší než u gamma záření.

Dokument Co nebylo ve snáři (1958) vysvětluje odlehčenou formou podstatu lidského spánků a snů.

Tajemství chetitů (1958) i díla Bedřicha Hrozného podhaluje poučný dokument Josefa Kořána.

Krátký dokument Dávným Egyptem (1959) nás skomeeznamuje s historií starobylých egyptských staveb.

O ledním hokeji, hokejistech i jejich zimním stadionu vypráví Hockeyové vzpomínky (1959) zkušeného režiséra sportovních filmů Františka Papouška.

Dokumentární film Hmoty zítřka (1960) přibližuje proces jednoduché a levné výroby plastických hmot.

Časosběrnou metodou snímání vznikl školní film Jak žije květ tulipánu (1960), zachycující celý životní cyklus květu tulipánu.

Film Kurta Goldberga Před startem do vesmíru (1960), natočený ve spolupráci s československým vojenským letectvem a Laboratoří letecké fyziologie Karlovy Univerzity v Praze, nabízí pohled do laboratoří zkoumajících možnosti pobytu lidí ve vesmíru.

Populárně vědecký film Obraz (1961) originálně představuje základy malířských technik a základní prvky obrazu jako kompozici, barvy nebo harmonii. Zároveň nabízí průřez uměleckými směry s konkrétními ukázkami. To vše v doprovodu elektronické hudby Zdeňka Lišky.

Václavské náměstí (1961) zachycuje jeden den na Václavském náměstí. Svižnou reportáž doprovází ironické glosy Karla Högera.

Dokumentární film Martina Friče Zasloužilá umělkyně Terezie Brzková (1961) je krátkým oslavným medailonem oblíbené filmové a divadelní herečky.

Dokument Hypotézy (1963) bere diváka na cestu po sluneční soustavě, během které spekuluje o tom, jak by mohl vypadat život na jiných planetách galaxie.

Na nelehkou práci zaměstnanců státních drah se v působivém filmu Železničáři (1963) zaměřil režisér Evald Schorm s kameramanem Janem Špátou.

Český populárně vědecký film o brněnském rodákovi, zakladateli moderní genetiky Gregor Mendel (1964) diváka zasvěcuje do zákonů dědičnosti a ve zkratce ukazuje také význam soudobé vědy o genetice.

Zima v Československu (1964) byla absolventským filmem cejlonský režisér Piyasiriho Gunaratny, který studoval na FAMU a bílou zimu nikdy dřív nezažil.

Zkušený režisér Jaroslav Mach natočil dokumentární film s hranými scénami Fotbal (1965), který se zabýval aktuálními problémy populárního českého sportu. Do zákulisí fotbalu se tvůrci podívali prostřednictvím mužstva Slavoje, které se chystá na rozhodující zápas.

Film Šumavská suita (1965) je věnován chráněné krajinné oblasti Šumava a soustřeďuje se na lidovou architekturu, rekreaci, přírodu a možnosti horské turistiky.

Populárně-vědecký film Zdánlivé pohyby planet (1965) divákům přibližuje, jakými zákonitostmi je řízen pohyb planet sluneční soustavy.

Drama

Podle námětu Ignáta Herrmanna natočil Martin Frič tragický příběh využívaného obchodníka U snědeného krámu (1933). Do hlavní role kupce Žemly obsadil Františka Smolíka. V atypické vedlejší roli rytmistra Kyllijána se objevil Vlasta Burian.

Film Řeka z roku 1933 je považován za zakládající dílo lyrického směru v československé kinematografii. Režisér Josef Rovenský na něj navázal sociálně kritickým dramatem z venkovského prostředí Maryša (1935). Divadelní hru bratrů Mrštíků do podoby filmového scénáře převedl začínající Otakar Vávra. Vesnické drama vytěžující folklórní motivy a moravský dialekt bylo uvedeno na Mezinárodním filmovém festivalu v Benátkách.

Karel Čapek v *Bílé nemoci* podobně jako ve *Válce s mloky* vyjádřil své obavy z nástupu nacismu a snažil se povzbudit národní sebevědomí. Stejný cíl si kladla Bílá nemoc (1937) Huga Haase, který k filmové adaptaci napsal scénář, režíroval jej a také v něm strhujícím způsobem ztvárnil postavu Dr. Galéna.

Osamělý podivín, majitel horského mlýna Brychta, by se rád oženil s Terezou, schovankou hospodáře Havrdy. Krásná plavovlasá Tereza svým půvabem dráždí všechny mužské obyvatele vesnice. Jediný, kterého má ráda, čeledín Martin, ji však odmítá, bude si brát jinou. Baladický příběh z vesnického prostředí Lidé pod horami (1937), vyznačující se vytříbenou obrazovou složkou, byl druhým filmem režírovaným zkušeným scenáristou Václavem Wassermanem.

Karel Čapek ve třicátých letech napsal podle skutečného příběhu noetickou trilogii *Hordubal*, *Povětroň* a *Obyčejný život*. Na jejím základě vznikly dva filmy, Hordubalové (1937) a *Hordubal* (1979). První z nich je dílem Martina Friče, který do filmu obsadil jednu z prvních hvězd českého filmu, svou manželku Suzanne Marwille.

Hrdinkou vesnického dramatu Miroslava Cikána Její postorkyně (1938) je žena, které byla svěřena péče o místní kostel. Stejnojmenná divadelní hra Gabriely Preissové byla poprvé zfilmována již v roce 1929.

Avantgardní divadelní režisér E. F. Burian v roce 1939 zadaptoval novelu Boženy Benešové *Don Pablo, don Pedro a Věra Lukášová*. Vznikl film Věra Lukášová, vymykající se svým poetickým formálním pojetím a divadelními prvky veškeré tehdejší československé produkci.

Podle románu Karla Matěje Čapka-Choda natočil Otakar Vávra v roce 1941 stylové společenské drama Turbína s Lídou Baarovou v hlavní ženské roli. Pád rodiny císařského rady Ullika je pojatý jako průběh jakési sociální choroby, již generuje touha po zisku a moci.

Přepis knihy Karla Klostermanna Mlhy na blatech natočil v roce 1943 František Čáp. Dokázal v něm věrně zachytit reálie jihočeského venkova, v němž se odehrávají dramata několika postav. V roli vesnického samorosta třiaadvacetiletý Rudolf Hrušínský.

Film s prvky psychologického dramatu a krimi Až se vrátíš... (1947) natočil Václav Krška podle scénáře Václava Řezáče. Jde o sentimentální příběh matky, která marně čeká na návrat svého syna z vězení.

V poválečném Českém Krumlově bylo natáčené drama Jiřího Weisse Dravci (1947) o událostech doprovázejících stavbu mostu. Hudbu k němu sloužil E. F. Burian.

Pod vlivem *Občana Kanea* natočil Karel Steký životopisné drama Kariéra (1948), o úspěšném, ale morálně zkorumpovaném řediteli tiskařských závodů, který se v den padesátých narozenin, že trpí těžkou srdeční nemocí.

Za „dílo, které československá kinematografie může plným právem počítat k umělecké špičkové produkci“, byl v jedné z mnoha nadšených dobových recenzí označen Krakatit (1948) Otakara Vávry, uzpůsobující poválečnému kontextu adaptaci stejnojmenného románu Karla Čapka.

Ves v pohraničí, jeden z vícero filmů s tematikou osidlování pohraničí natočil v roce 1948 Jiří Krejčík. Prvního osídlence, přijíždějícího po druhé světové válce do jedné z vesnic českého pohraničí převzít opuštěnou pilu, zavraždí neznámý muž. Zmocní se pak dokladů mrtvého a pod jeho jménem se stane správcem pily.

Sociální drama s lyrickými pasážemi Chceme žít (1949) bylo třetím a posledním filmem hudebního skladatele E. F. Buriana. Příběh vztahu proletářské dvojice v letech hospodářské krize je adaptací knihy Karla Nového.

Ve snaze o zachycení obrazu skutečnosti v její rozmanitosti nemohli čeští filmaři opomenout ani život studentů vysokých škol. Jedním z prvních filmů z tohoto prostředí byl Snadný život (1957), scénářistický debut Mileny Tobolové (později Milena Jelinek).

Za příklad československého neorealismu bývá označováno drama Tam na konečné (1957), které podle scénáře Ludvíka Aškenazyho natočili Ján Kadár a Elmar Klos. Film zachycuje všednodennost obyvatel domu stojícího na konečné zastávce tramvaje.

Problematice alkoholismus se s takřka studijní důkladností věnuje drama Martina Friče Dnes naposled (1958). Vladimír Ráž hraje houslového virtuóza Maška, který se s dalšími notoriky shází ve vinárně U Kroců. dílo zkušených scenáristů veseloher

Františka Vlčka a Josefa Neuberga staví na konverzační souhře svérázných lidských typů.

Vojtěch Jasný v Touze (1958) prostřednictvím čtyř příběhů postihl čtyři fáze lidského života od dětství po smrt. Sjednocujícím motivem lyrických povídek je titulní touha, která postavy nutí konat.

Do žánru road movie bychom mohli zařadit film Zatoulané dělo (1958), v němž se posádka vedená poručíkem Horákem snaží přepravit titulní dělo do Prahy. Transport doprovází několik vojáků i tanečnice Olina, která si při vystoupení svého souboru pro vojáky poranila nohu.

Druhým filmem Zbyňka Brynycha bylo povídkových Pět z milionu (1959). V pěti příbězích z pražských ulic se objeví herci jako Jan Tříška, Jaroslav Marvan, Vlastimil Brodský či Luděk Munzar. Poslední povídka *Pavučina* získala cenu na X. mezinárodním festivalu dokumentárních a krátkých filmů v Benátkách.

Podobně jako v jeho debutu Škola otců, také ve druhém snímku Ladislava Helgeho Velká samota (1959) je jedním z ústředních motivů vnitřní boj hlavního hrdiny, který se nehodlá smířit s tím, že poměry na venkově neodpovídají jeho ideálům. Protagonistu venkovského dramatu ztvárnil slovenský herec Július Pántik.

František Vláčil debutoval v šestatřiceti letech filmovou poemou Holubice (1960), ve které do života chlapce upoutaného na invalidní vozík zasáhne ztracený poštovní holub. Film byl uveden v hlavní soutěži benátského festivalu.

Špionážní drama Smyk (1960), které Zbyněk Brynych natočil podle scénáře Pavla Kohouta, vypráví o poúnorovém emigrantovi, z něhož se v zahraničí v souladu s dobovou ideologií stal západní agent. Film v roce 1960 reprezentoval naši kinematografii na Mezinárodním filmovém festivalu v Mexiko City.

Podle divadelní hry Ludvíka Aškenazyho *Host* z roku 1960 natočil Otakar Vávra o rok později komorní psychologické drama Noční host. Do osudů skupinky protagonistů v zapadlém venkovském hostinci zasáhne minulost v podobě německého obchodníka Hupperta (Rudolf Hrušínský).

Možná i kvůli jeho orientaci na tvorbu pro děti zůstává Milan Vošmik jedním z neprávem přehlížených českých filmařů. Ve filmografii chrudimského rodáka a jednoho z prvních absolventů FAMU ovšem vedle pohádkové *Honzíkovy cesty* a několika filmů pro celou rodinu najdeme i poetický povídkový diptych *Hry a sny* nebo tíživé psychologické drama o vině, svědomí a trestu Zlé pondělí (1960).

Mezi oceňovanějšími československými filmy šedesátých let zapadlo psychologické drama Oldřicha Daňka Pohled do očí (1961). Jiřina Jirásková hraje úspěšnou pracovníci exportního oddělení Tatrovky, do jejíhož života zasáhne nepříjemně zpráva opřeložení do pobočky v Kopřivnici. Olga ovšem nechce opustit Prahu, a proto raději přijme nabídku k sňatku od přítele Martina, kterého však nemiluje.

Sportovní drama Neklidnou hladinou (1962) je inspirováno skutečnými událostmi, kdy čeští závodníci na čtyřce s kormidelníkem v roce 1952 zvítězili v Helsinkách na XV. letních olympijských hrách.

Jaromil Jireš v roce 1963 debutoval Křikem, civilním příběhem manželského páru, natočeným podle knižní předlohy a scénáře spisovatele Ludvíka Aškenazyho. Jireš s kameramanem Jaroslavem Kučerou použili na svou dobu neobvyklé snímání skrytou kamerou.

Podle vlastního námětu natočila Věra Chytilová v roce 1963 svůj celovečerní debut O něčem jiném. Film sleduje paralelně běžící příběhy dvou žen, které se nikdy nepotkají, třebaže řeší podobný problém. Hrdinku, která se svůj život rozhodla zasvětit gymnastice, ztvárnila skutečná gymnastka Eva Bosáková.

Africký student Omar končí v Praze studium medicíny. Rád by se vrátil domů, do Angoly, ale dává přednost tříleté vědecké aspirantuře na pražské klinice. Tak začíná méně známý debut řeckého absolventa FAMU Georgise Skalenakise Pražské blues (1963), pocitové drama plné jazzu.

Celovečerní debut Evalda Schorma Každý den odvahu (1964) patří ke snímkům československé nové vlny, které otevírají novým způsobem „budovatelské“ téma. Podle scénáře Antonína Máši realizoval Schorm film jako existenciální drama zrcadlící morální krizi, kterou procházela politicky angažovaná generace padesátých let po revizi kultu osobnosti.

Soudní drama Jána Kadára a Elmara Klose Obžalovaný (1964) přes velký úspěch u kritiků i diváků skončilo v roce 1969 v trezoru. Vadilo poukazování na ohýbání zákonů a provázanost vládnoucí strany se soudním systémem.

Hynek Bočan debutoval tragikomickým příběhem Nikdo se nebude smát (1965) podle povídky Milana Kundery ze sbírky Směšné lásky. Trapným hrdinou vyprávění je kunsthistorik Karel Klíma – odborný asistent na AVU, který se dostává do potíží vinou ztracené studie o Mikoláši Alšovi.

Jiří Weiss v roce 1965 natočil v britské koprodukcii a s převážně britskými herci psychologické drama Třicet jedna ve stínu. Scénář napsal ceněný dramatik David Mercer. Snímek získal nominaci na Zlatý glóbus v kategorii neanglicky mluvených titulů.

Začínající Antonín Máša a zkušený kameraman Jan Čuřík debutovali v roce 1966 jako režiséři snímkem Bloudění, mapujícím generační neshody dětí dozrávajících v šedesátých letech a jejich rodičů, spojených s lety padesátými. Podobně jako jiní hrdinové československé nové vlny, také mladičký Michal se dostává do sporu s odcizeným otcem.

V roce 1966 natočil Evald Schorm podle vlastního námětu psychologické drama Návrat ztraceného syna, jehož protagonistou je muž, kterému zdánlivě nic nechybí, ale ve skutečnosti trpí těžkými existenciálními problémy, které ho dovedly až k pokusu o sebevraždu.

Ladislav Helge nabídnul v politickém dramatu Stud (1967) střízlivý pohled na funkcionáře a vedoucí pracovníky, soustředící veškeré úsilí na bezostyšné sebeobohacování. Hlavní role v trezorovém dramatu se ujal slovenský herec Július Pántik.

Jako základ retrospektivně vyprávěného psychologického dramatu Ohlédnutí (1968) posloužilo Antonínu Mášovi intimní setkání nesourodé dvojice, mladého scenáristy a starší spisovatelky. V hlavních rolích Petr Čepek a Jiřina Třebická.

Syrový, bezvýchodný příběh, odehrávající se ve výchovném ústavu pro nezvladatelnou mládež Pasták (1968), se stal jedním z filmů, které se dostaly do konfliktu s cenzurou už v roce 1968. Materiál, který režisér Hynek Bočan natočil, působil natolik

provokativně, že dokončení snímku bylo zastaveno těsně před konečným sestřihem. Film se dočkal definitivní podoby až v roce 1989.

Bulharský režisér Rangel Valčanov se po koprodukčním podobenství o potřebě volnosti Ezop (1969) ocitl ve své vlasti v nemilosti. Také do českých kin směl být jeho stylizovaný životopis antického bajkaře uveden až v roce 1990.

Drahomíra Vihanová debutovala Zabitou nedělí v roce 1969, režisérčina hraná celovečerní prvotina však skončila v pomyslném cenzorském trezoru. Distribuční premiéru si tak ceněný film odbyl až v roce 1990. Protagonistou komorního psychologického dramatu je důstojník, který jedné slunné neděle hledá únik před pocity zmarněného života.

Prvním českým filmem, který byl realizován pomocí 70mm technologie, se stalo drama Vysoká modrá zeď (1973), natočené k 30. výročí samostatného československého letectva. Snímek zasazený do 50. let inspirovala novela Vladimíra Podzimka *Osm a půl sestřelu*.

Ředitel pražské taxislužby Mudroch odmítne nesmyslné požadavky řidičů nazvýšení platů. Taxikáři se rozhodnou stávkovat a hledají proti Murdochovi podporu u odborářů a nepřátel režimu. Ředitel je přesvědčený, že poctiví komunisté jako on nemohou být poraženi. Snímek Za volantem nepřítel (1974) dnes působí jako nechtěná parodie, v době svého vzniku však zrcadlil novou, normalizační státní doktrínu.

Boj malé pohraniční jednotky proti záškodníkům v podzimních dnech roku 1950 sleduje zapomenutý film Iva Nováka Na konci světa (1975). Jako dramaturg a scenárista se na něm podílel Drahoslav Makovička.

Na dobovou poptávku po filmech na aktuální společenská témata reagoval v roce 1978 režisér Štěpán Skalský ekologickým dramatem Čistá řeka (1978). Hrdinou je čerstvě vystudovaný hygienik Pavel, který se v okresech setkává s hrubým porušováním předpisů.

Režisér Jaroslav Soukup v roce 1981 natočil film Dostih, spojující atraktivní prostředí dostihového sportu se vztahovým dramatem. K jeho přesvědčivosti přispěli i hlavní představitelé Ladislav Mrkvička a Pavel Zedníček, kteří se jízdě na koni věnovali i mimo natáčení.

Spisovatel Zdeněk Pluhař i režisér Jaroslav Balík se ve své tvorbě často věnovali ideologickým tématům, v případě Konečné stanice (1981) jde ovšem o komorní vyprávění odehrávající se v domově důchodců. Z mozaiky lidských osudů se postupně rodí konstatování, že „domov není někde, ale někdo“.

V prostředí infekčního oddělení jedné nemocnice se odehrává psychologické drama Karla Kachyni Pozor, vizita! (1981), natočené stejně jako o dva roky starší Sestřičky podle předlohy Adolfa Branalda. Pacienta trávícího čas v nemocniční izolaci hraje Rudolf Hrušínský.

Hlavní role v tragikomickém snímku Karla Smyzcka Krajina s nábytkem (1986) odstartovala kariéru Vladimíra Javorského. Ve filmu si zahrál devatenáctiletého Zdeňka, který se rozhoduje, zda na sebe vzít zodpovědnost za neplánované otcovství.

Drama Proč? (1987) zpracovává podle námětu Radka Johna skutečný případ násilností, kterých se ve vlaku do Banské Bystrice dopustila skupiny mladistvých fotbalových fanoušků. Karel Smyczek s kameramanem Jaroslavem Brabcem se film rozhodli natočit dokumentaristickým stylem v jedoucím vagónu.

Černobílým baladickým snímek Vojtěch, řečený sirotek (1989) debutovali hned tři studenti FAMU: režisér Zdeněk Tyc, dramaturg a scenárista Jiří Soukup a kameraman Jaromír Kačer. Vyprávění oslavuje individuální rebelii proti zavedenému řádu, ať už ho zosobňují zástupci oficiální spravedlnosti, nebo pytláci.

Po letech zákazu režírování se Antonín Máša vrátil k hranému filmu dvěma projekty – snímky Skřivánčí ticho a Byli jsme to my? (1990) Druhý s odstupem reflektuje marasmus normalizační společnosti. Psychologické drama vychází z Mášovy vlastní divadelní hry, kterou inscenoval Evald Schorm.

Režisér Zdeněk Troška mezi druhým a třetím dílem série „Slunce, seno...“ realizoval drama Zkouškové období (1990), jež reagovalo na události listopadu 1989.

Doroztočeného vztahového příběhu autoři dodatečně zapojili motivy, jež reflektovaly aktuální společenský vývoj.

Drama historické

Životní příběh slovenského vědce, vojáka a diplomata, který v průběhu 1. světové války významně přispěl k vytvoření podmínek vedoucích ke vzniku Československa, zachycuje film Milan Rastislav Štefánik (1935).

Více než dva roky natáčená Velká přehrada (1942) je budovatelským velkofilmem a oslavou manuální práce, která doprovází stavbu velkého vodního díla (exteriéry byly natáčeny během budování štěchovické přehrady). Současně jde společně s *Janem Cimburou* o jediný hraný protektorátní film, do něhož se zřetelně obtiskla nacistická ideologie a který lze označit za kolaborační.

Výpravné historické drama Rozina sebranec (1945) natočil Otakar Vávrat podle románu rakovnického gymnaziálního učitele Zikmunda Wintera. Inspiroval se při tom francouzskými nebo italskými vzory.

V období rekatolizace a protireformace se odehrává barevný velkofilm Karla Steklého Temno (1950) s Martinem Růžkem v roli fanatického pátera Koniáše. Předlohou byl stejnojmenný historický román Aloise Jiráska.

V poúnorovém období vznikla série filmů mapujících dějiny dělnického hnutí. Patřila mezi ně také adaptace románu Ivana Olbrachta o mladé venkovské dívce Anna proletářka (1952). Jako spolehlivý režisér ideologicky poplatných námětů, držících se zásad socialistického realismu, se osvědčil Karel Steklý.

V duchu socialistického realismu natočil Miroslav Cikán nápadně protikapitalistickou Výstrahu (1953), seznamující diváky se situací v závodu na výrobu syntetického benzínu krátce před květnovým povstáním v roce 1945.

Podle literárních předloh Aloise Jiráska realizoval Otakar Vávra cyklus tří kostýmních historických snímků, tvořících dohromady tzv. husitskou trilogii. Prvním snímkem byl životopisný příběh kněze, který se kvůli svým názorům dostal do sporu s církevními autoritami – Jan Hus (1954).

Prostřední část Vávrovy husitské trilogie, Jan Žižka, vznikla v roce 1955. Životopisný příběh husitského hejtmana navazuje na snímek *Jan Hus* a otevírá cestu k závěrečné části trilogie – snímku *Proti všem*.

Film Psohlavci (1955), podle stejnojmenného románu Aloise Jiráska, zpracovává vzpouru Chodů, vedených Janem Sladkým Kozinou, proti šlechtě. Režisérem barevného snímku byl Martin Frič.

Závěrečnou část své husitské trilogie, Proti všem, natočil Otakar Vávra v roce 1956. Líčí v ní vzestup husitského hnutí po bitvě u Sudoměře a vítězství nad vojsky krále Zikmunda na pražském Vítkově.

Příběh z husitských válek Spanilá jízda (1963) je rozdělen do tří kapitol, v nichž režisér a scenárista Oldřich Daněš kreduje nekritický obraz husitské éry z padesátých let. Moderně, neschematicky vyprávěný historický velkofilm s originální strukturou zužuje celou historickou epochu na osud hlavního hrdiny Ondřeje a jeho příběh pomsty.

Vedle legendární satiry Bílá paní se čeští filmaři inspirovali dílem spisovatele Karla Michala i v hořké historické komedii Čest a sláva z roku 1968. Pozoruhodný snímek z dob třicetileté války, ve kterém hlavní roli rezignovaného rytíře ztvárnil Rudolf Hrušínský, skončil v normalizačním trezoru.

Za alegorii politických procesů z padesátých let je považováno sugestivní historické drama Otakara Vávry Kladivo na čarodějnice (1969), na němž se i z pozice spoluautorky scénáře výraznou měrou podílela výtvarnice Ester Krumbachová.

Adaptace knihy Jaroslava Havlíčka Petrolejové lampy (1971) se odehrává na počátku dvacátého století, kdy se svobodomyšlná Štěpa vdává za svého bratrance Pavla, trpícího syfilidou. Výjimečné herecké výkony ve filmu Juraje Herze podávají Iva Janžurová a Petr Čepek.

František Vláčil navázal koncem sedmdesátých let spoluprací se scenáristou a spisovatelem Zdeňkem Mahlerem. Výsledkem jejich profesního setkání byl životopisný portrét Antonína Dvořáka Koncert na konci léta (1979).

Podle novely spisovatele a scenáristy Miloše V. Kratochvíla natočil zkušený režisér Otakar Vávra další ze svých historických filmových opusů. Dobové kostýmní drama Komediant (1984) je příběhem mladého českého studenta, který díky kočovné herecké skupině může realizovat svůj sen – uvedení Shakespearova milostného dramatu Romeo a Julie.

Historický snímek Oldřich a Božena (1984) se odehrává na přelomu 10. a 11. století jako příběh velké lásky, jež otevírá cestu k obnovení přemyslovského rodu. Dědic české krve, jenž se má narodit Oldřichovi a Boženě, není po chuti německému císaři, takže se pokouší osnovat vražednou intriku. Ta se však nezdaří...

Mezi trilogií „Slunce, seno...“ zpracoval Zdeněk Troška historický příběh Poklad hraběte Chamaré (1984) podle předlohy Aloise Jiráska. Hlavních rolí se ve výtvarně efektním vyprávění ujali Blanka Bohdanová, Eduard Cupák a Petr Svoboda.

Svou zálibu v umění promítl režisér Jaromil Jireš také do poetického snímku Lev s bílou hřívou (1986), věnovanému osobnosti Leoše Janáčka. Uznávaný skladatel se ve filmu potýkat se svou vášní pro hudbu a ženy i s rozporuplným přijetím svých opusů.

Osobnosti Karla Čapka se v československém filmu dlouho nedostávalo takové reflexe, jakou by si zasloužila. Ještě před „sametovou revolucí“ se úkolu postihnout spisovatelův život ujal režisér Štěpán Skalský ve filmu Člověk proti zkáze (1989). Ve vyprávění se objevuje i postava Čapkova blízkého přítele – prezidenta Masaryka.

Povídkový diptych Divoká srdce (1989) váže žánr kostýmní romance na souboje slavných historických osobností. Příběh Dlužný výstřel je inspirovaný stejnojmennou povídkou ruského básníka Puškina. V příběhu nazvaném Divoký páv se Casanova vrací ve vzpomínkách do minulosti.

Drama válečné

Bezprostředně po válce vzniklo několik filmů s okupační tematikou. Drama Františka Čápa Muži bez křídel (1946) se odehrává během heydrichiády a sleduje členy odbojové skupiny, kteří pracují na ruzyňském letišti.

Po *Mužích bez křídel*, oceněných na festivalu v Cannes, natočil František Čáp Bílou tmou (1948), dramatisaci osudu skupiny partyzánů donucených během SNP k ústupu do hor. Po kritice filmu dělnickou porotou byl Čáp donucen opustit Československo.

Mordová rokle (1951) vypráví napínavý příběh z druhé světové války, kdy obyvatelé vesnice Sluky pomohli zraněnému odbojáři a postavili se nacistům.

Před navázáním spolupráce s Janem Procházkou natočil Karel Kachyňa drama Práce (1960), odehrávající se na sklonku druhé světové války. Jeho hrdinou je osiřelý František, který nachází nový domov u československé jednotky.

Film Pavla Blumenfelda Tam za lesem (1962) je oslavou hrdinství vojáků bojujících za druhé světové války o Dukelský průsmyk.

K přehodnocení filmového obrazu odbojáře, do té doby téměř výlučně heroizované, nekriticky adorované figury, přispěl v roce 1962 snímek Jana Kadára a Elmara Klose Smrt si říká Engelchen (1963), inspirovaný skutečnými událostmi z konce války.

Jedno z nejoceňovanějších děl režiséra Zbyňka Brynycha ...a pátý jezdec je strach (1964) zrcadlí snahu filmařů československé nové vlny pozměnit a obohatit jednostranný pohled na období nacistické okupace. Komorní expresionistické drama se do období protektorátu vrací prostřednictvím postavy židovského lékaře.

Dramatické události provázející atentát na Reinharda Heydricha inspirovaly v roce 1964 film Atentát, líčící v širších souvislostech největší a nejdůležitější akci českého protifašistického odboje.

Jiřina Bohdalová září ve filmu Martina Friče Hvězda zvaná Pelyněk (1964), který se odehrává v závěru první světové války v Rumburku, kam se vracejí navrátilci z ruského zajetí. Doufají, že válka už pro ně skončila, jenomže civilní obyvatelstvo strádá hladem a v kasárnách pokračuje rakouský dril.

V méně známém dramatu z období německé okupace Skok do tmy (1964) odlétá ze sovětského letiště tříčlená skupina odbojářů, která má za úkol navázat v Československu kontakt s ilegálním komunistickým centrem.

V šedesátých letech došlo díky autorům československé nové vlny k přehodnocování dříve ideologicky zmanipulovaného obrazu druhé světové války. Jedním z prvních děl tohoto typu bylo drama z roku 1965 s ironickým názvem Ať žije republika (1965) režiséra Karla Kachyni a scenáristy Jana Procházky.

Mýtus hrdinného odporu proti německému živlu se v komorním psychologickém dramatu Kočár do Vídně (1966) odvážili narušit Jan Procházka a Karel Kachyňa. V hlavní roli vdovy donucené dvojicí německých vojáků k tomu, aby je převezla přes

hranice, exceluje Iva Janžurová.

Svou trilogii filmů o nacistických zločinech uzavřel Zbyněk Brynych psychologickým dramatem s thrillerovými prvky Já, spravedlnost (1967). Protagonistou filmu je lékař (Karel Höger), kterého skupina nacistů v roce 1946 donutí, aby se staral o stále živého Adolfa Hitlera.

Neprávem pozapomenuté válečné drama Maratón (1968) se vrací do doby pražského povstání v květnu 1945. Paralelně sleduje osudy dvou bratrů – mladšího Rudy, který utekl z pankráckého vězení, a staršího Jardy, jenž se na pomoc Praze blíží jako voják sovětské tankové divize.

K pozoruhodným titulům z filmografie Zbyňka Brynychy patří drama Oáza (1971), vyprávějící o sedmi československých uprchlících z cizinecké legie, kteří svádějí ve válečném roce 1943 boj o život se saharským peklem a posádkou havarovaného německého letadla.

Dvoudílná rekonstrukce událostí roku 1938 Dny zrady I + Dny zrady II (1973) byla jedním z normalizačních velkofilmů Otakara Vávry. Všechny nabízejí výběr z faktů poplatný ideové koncepci zadané socialistickým státem.

Válečný velkofilm Sokolovo (1974) je prostřední částí ambiciózní historické trilogie Otakara Vávry (dále šlo o Dny zrady a Osvobození Prahy). Drama, které vzniklo v koprodukcii se sovětským Mosfilmem, líčí historii vzniku prvního československého praporu pod vedením Ludvíka Svobody.

Filmy pro děti a mládež

V roce 1933 natočil Oldřich Kmínek pro společnost Chicagofilm dvojici neumětelských a nezvykle děsuplných klasických pohádek. První byla Perníková chaloupka, ve které Jeníček s Mařenkou potkávají kromě čarodějnice také čtveřici antropomorfizovaných žab, rusalky, pavoučího muže nebo procesí andělů.

Druhou neobyčejně nepodařenou pohádkou Oldřicha Kmínka byla Sněhurka a sedm trpaslíků (1933). Ani v jejím případě se režisér a autor scénáře v jedné osobě nedržel klasické podoby příběhu. Intrikaření zlé královny a trápení Sněhurčino jsou prokládány například radostnými několikaminutovými tanečními výstupy trpaslíků.

V obrazárně starého zámku kopíruje vzácný Van Dyckův obraz Bílé paní francouzský malíř Grikov. Kluci, kamarádi kastelánova vnuka, si hrají u zámku a rozhodnou se prozkoumat tajnou chodbu. Dobrodružný snímek Ztratila se bílá paní (1937) byl jediným celovečerním režijním počinem scenáristy, pedagoga a scénografa Miloše Wasserbauera.

Jindra Kramperová mohla dát průchod svému talentu pro krasobruslení i hru na klavír v dokudramatu Na stříbrném zrcadle (1954) o dívce, která se snaží skloubit rozličné zájmy se školními povinnostmi.

Středometrážní film propagující zimní sporty Komu patří pohár? (1960) natočil v gottwaldovském Studiu populárně vědeckých a naučných filmů Josef Pinkava. Děti z horské základní školy v něm kvůli blížícím se závodům trénují lyžování.

Jednoduchý dětský film Kouzelný den (1960) sleduje, jak se pětiletí cvičenci připravují na II. celostátní spartakiádu. Protagonistou snímku natáčeného v Ledči nad Sázavou je malý Honzík.

Mladí hrdinové dětského filmu OK 12 startuje (1961) se zajímají o letadla a navštěvují modelářský kroužek. V rámci něj pod vedením instruktorky stavějí model letadla OK 12, s nímž se chtějí zúčastnit soutěže

Film Josefa Pinkavy Neobyčejná třída (1964) vypráví o kamarádkách z maturitní dívčí třídy, které mají problémy s nespravedlivým češtinářem. Oddechová komedie idealizuje středoškolský život v dobovém duchu.

Úsměvný rodinný film Táto sežeň štěně (1964) předčasně zesnulého režiséra Milana Vošmika s nadhledem zachycuje starosti redaktora Hlavsy (Miroslav Horníček), který se po odjezdu ženy na školení musí postarat o trojici potomků.

Snímek scenáristy Milana Šimka a režiséra Josefa Pinkavy Kapitán Korda (1970) líčí osudy malého Pepíka z dětského domova, který se v nemocnici sblíží s „kapitánem“ Kordou (Vladimír Brabec), jenž ho chce adoptovat.

Adaptace oblíbeného románu Alana Marshalla Už zase skáču přes kaluže (1970), oceněná Stříbrnou mušlí v San Sebastianu, sice byla dalším společným projektem Karla Kachyni a Jana Procházka, ale namísto politicky nepohodlného scenáristy bylo v

titulcích uvedeno jméno Oty Hofmana.

Posledním titulem ve filmografii Dimitrije Plichty se v roce 1976 stal rodinný snímek Terezu bych kvůli žádné holce nevyměnil, který tehdy čtyřiašedesátiletý autor režíroval spolu se zkušeným Josefem Pinkavou. Titulní hrdinkou vyprávění je malá šimpanzice.

V roce 1978 natočil Juraj Herz dvojici hororových pohádek – Deváté srdce a Pannu a netvora. Příběh Panny a netvora je zpracováním divadelní hry Františka Hrubína a prozrazuje režisérovu schopnost budovat fantaskní, poeticky ponurou atmosféru.

Režisérskou kariéru zahájil Karel Smyczek celovečerním debutem Housata (1979). Protagonistkami jsou dívky z internátu textilního učňovského střediska, které se potýkají s problémy kolem první lásky.

Tradici dětského filmu domácí filmaři čile rozvíjeli i za normalizace, kdy vznikla například adaptace stejnojmenné knihy Markéty Zinnerové Indiáni z Větrova (1979). Dobová poplatnost filmu odpovídá skutečnosti, že vznikl u příležitosti třicátého výročí založení Pionýrské organizace Socialistického svazu mládeže.

Vít Olmer debutoval v roce 1970 milostným snímkem Takže ahoj. V režii hraných filmů pokračoval o deset let později teenagerovským sportovním příběhem Sonáta pro zrzku, inspirovaným knížkou Vojtěcha Vackeho.

Josef Pinkava v polovině osmdesátých let přidal do svého režisérského portfolia prázdninový příběh ostravského dívčího pěveckého sboru Pohlad' kočce uši (1985). Dívky se kvůli omylu svého sbormistra vydávají na svérázné „turné“.

Mezi dětskými filmy Drahomíry Králové vyniká sci-fi komedie Kam doskáče ranní ptáče z roku 1987, jež je založena na motivu klonování. Hlavní trojroli režisérka svěřila dvojčatům – Pavlovi a Lubošovi Musilovým.

Režisér Rudolf Růžička vedle několika televizních prací natočil dva dětské filmy určené pro kina. Protagonistou Růžičkova filmového debutu Správná trefa (1987) je třináctiletý Petr, jehož rodina se přestěhuje z vesnice do města. Noví spolužáci však všestranně nadaného kluka jen neochotně přijímají.

Lehce strašidelná pohádka s výrazným ekologickým podtextem a písničkami Jiřího Šlitra a Jiřího F. Svobody Freonový duch (1990) se začala točit v Gottwaldově a dotočena byla ve Zlíně. Vlastimil Brodský v ní hraje ducha bývalého rakousko-uherského nádražáka.

Horor

Jedním z prvních československých filmů uváděných v zahraničí byl horor s fantastickými prvky Příchozí z temnot (1921). Film je výsledkem neobyčejného tvůrčího zápalu a nadnárodních ambicí filmařské komunity, která se zformovala okolo režiséra Jana Stanislava Kolára.

Ve spolupráci s Janem Švankmajerem realizoval Juraj Herz groteskní horor Upír z Feratu (1982), vycházející z povídky Josefa Nesvadby. Cenzurní zásahy byly nemilosrdné. Některé krvavé a erotické scény byly vyškrtnuty rovnou ze scénáře, jiné musel Herz odstranit z dokončeného filmu.

Hororové konvence řídí také vztahovou moralitu Věry Chytilové Vlčí bouda (1986), která je vybudována na půdorysu standardního vyprávění o skupince mladých lidí, která v prostředí odříznutém od světa prochází předčasnou zkouškou dospělosti.

Komedie

Němou komedii Milenky starého kriminálního (1927) natočil Svatopluk Innemann podle námětu a scénáře Josefa Skružného. Oba zručně použili prověřená schémata a klišé k vytvoření díla opírajícího se o situační komiku, gagy a honičky jako z americké grotesky. Filmu dominuje Vlasta Burian v dvojroli a Anny Ondráková jako emancipovaná Fifi.

V situační komedii Růžové kombiné (1932) se představila začínající Lída Baarová nebo Truda Grosslichtová. Námět se točí okolo dámského spodního prádla, které se nečekaně octlo v zavazadle konzervátora prehistorického oddělení Národního muzea.

Známá Gogolova předloha posloužila jako podklad satirické komedie Revizor (1933), kterou s Vlastou Burianem v roli Chlestakova režíroval Martin Frič. Za kamerou stál osvědčený Jan Stallich.

K nejpilnějším prvorepublikovým režisérům patřil Miroslav Cikán, podepsaný i pod komedií Hrdinný kapitán Korkorán (1934), ve které Vlasta Burian hraje korvetního kapitána parníku plujícího po Vltavě.

V atraktivních lokacích Cannes a na Francouzské riviéře byla natáčena komedie Svatopluka Innemanna Tři kroky od těla (1934) o dvojici přátel v nelehké finanční situaci.

Jednoduchá veselohra Svatopluka Innemann Z bláta do louže (1934) láká na atraktivní herecké obsazení. Komika Fandu Mrázka v hlavní roli doplňuje Jindřich Plachta, Jára Kohout nebo Truga Grosslichtová.

Jeden z mnoha odpočinkových prvorepublikových filmů Vladimíra Slavínského Zlatá Kateřina (1934) sází zejména na výrazný herecký projev neselhávající Antonie Nedošinské.

Antonie Nedošinská a Theodor Pištěk patřili ve třicátých letech mezi velmi populární filmové dvojice. Manželský pár ztvárnili také v nenáročné veselohře Barbora řadí (1935). Z dalších oblíbených herců se ve filmu objeví např. Jindřich Plachta, Jára Kohout nebo Fanda Mrázek.

Lída Baarová, Otomar Korbelář nebo Adina Mandlová hrají v prvorepublikové veselohře Komedianská princezna (1936), točící se okolo patálií továrníka Dvorského, jehož podniku došly zásoby kaolinu.

Šéf továrny na automobily Mirko Rolín, znuděný rozmařilým životem, se rozhodne strávit dovolenou sám, daleko od společnosti svých pražských přátel. Nenáročná komedie Divoch (1936) nabídla velkou roli Rolfu Wankovi, populárnímu představiteli filmových milovníků.

Jedním ze tří filmů, které Hugo Haas natočil v roce 1937, byla veselohra ze školního prostředí, Děvčata, nedejte se!, předjímající známější školské komedie Martina Friče Škola, základ života a Cesta do hlubin studákovy duše. Ústřední figurou dívčího kolektivu je Vlasta v podání Adiny Mandlové.

V pozapomenuté veselohře Ze všech jediná (1937) hraje Truda Grosslichtová mladou bankovní úřednici, která se sblíží s jugoslávským průmyslníkem, který se v Praze

účastní celosvětové konference finančních magnátů.

Humoristická povídka Eduarda Basse o důležitosti čestné hry v nečestném světě Klapzubova XI. vyšla poprvé v roce 1922. O šestnáct let později posloužila jako předloha stejnojmenné sportovní komedie Ladislava Broma.

Majitel módního salonu vymyslí se svým reklamním šéfem neobvyklou reklamu. Manekýnka Boženka bude jezdit čtrnáct dnů po republice v modelových kostýmech, a kdo ji pozná, dostane vysokou odměnu. Hlavní hvězdou odpočinkové prvorepublikové komedie Slečna matinka (1938) je Věra Ferbasová.

Komedie z atraktivního školského prostředí Studujeme za školou (1939) nabízí plejádu hereckých osobností prvorepublikové kinematografie (František Smolík, Jaroslav Marvan, Nataša Gollová, Josef Kemr, Rudolf Hrušínský).

Odpočinková veselohra Čeňka Šlégl Ted' zas my (1939), natočená bezprostředně po březnovém obsazení země nacistickými vojsky, je založená na střetu dvou generací. V hlavní roli Jaroslav Marvan.

V komedii o benzince zaměstnávající výhradně svobodné ženy Ženy u benzinu (1939) září Růžena Šlemrová v roli rázné majitelky benzinové společnosti.

Věra Fabiánová a Saša Rašilov se představují v protektorátní veselohře Františka Čápa Panna (1940), která byla natočena podle populární stejnojmenné divadelní hry Františka Zavřela.

Krátce po vyhlášení Protektorátu vstoupil do českých kin zvukový remake němého filmu Venoušek a Stázička (1940). Jednoduchou komedii natočil s Věrou Ferbasovou a Jaroslavem Marvanem režisér Čeněk Šlégl.

Populární prvorepublikový komik Jára Kohout byl hlavní hvězdou komedie Vy neznáte Alberta? (1940). Zahrál si v ní zpěváka venkovské společnosti Alberta Kalvodu, který se dozví, že na svůj los vyhrál milion.

Na základě úspěšné divadelní hry Parta brusiče Karhana vznikla v roce 1950 veselohra Karhanova parta, natočená v duchu pouček socialistického realismu. Příběh sleduje rivalitu dvou továrních kolektivů, které spolu soutěží v produktivitě.

Lehce satirická komedie z prostředí libeňské opravny tramvají Veselý souboj (1950) nás seznamuje se členy závodní sokolské jednoty, na něž má mladá závodní lékařka natolik blahodárný vliv, že se pánové zapojí do soutěže o Tyršův odznak zdatnosti.

Moderní pohádka Jána Kadára a Elmara Klose Tři přání (1958), poukazující na zbabělost a korupci ve společnosti, byla v době svého uvedení vyhodnocena jako dílo s podstatnými ideovými nedostatky. Distribuce filmu byla zakázána a Kadár s Klosem si museli dát od natáčení hraných filmů dvouletou pauzu.

Trojice oddechových povídek ze života pracujících Kolik slov stačí lásce? (1961) láká především na atraktivní herecké obsazení: Vladimír Menšík, Jiří Vala, Jana Brejchová, Jiřina Bohdalová...

Laskavé hradní strašidlo se stává obětí prolhaných a ziskuchtivých komunistických funkcionářů v nesmrtelné komunální satire Bílá paní (1965). Nepříjemně výstižný film byl v roce 1970 stažen z kin a znovu se směl promítat až po dvaceti letech.

Pavel Juráček je vedle celovečerního podobenství Případ pro začínajícího kata podepsán i pod povídkovým diptychem Každý mladý muž (1965). Dvojice příběhů z prostředí základní vojenské služby sice naplňuje požadavky barrandovské dramaturgie na aktuální, soudobé téma, současně se jim však významně vymyká svým absurdním laděním.

Rozverná, komiksově stylizovaná komedie Kdo chce zabít Jessii? (1966) od autorské dvojice Vorlíček–Macourek nabídla osobitý český pohled na superhrdiny. Vykreslení Supermana jako mačistického násilníka odhalilo temnou stránku superhrdinů dřív, než se to v komiksech stalo trendem.

Happy End (1967) Oldřicha Lipského a Miloše Macourka začíná popravou manžela, který svou nevěrnou ženu odnesl v kufru a rozčtvrtil. Pozpátku vyprávěná morbidní groteska s Vladimírem Menšíkem v hlavní roli patří k nejmělejšími narativním experimentům české kinematografie.

Za dlouhým názvem Konec agenta W4C prostřednictvím psa pana Foustky (1967) se skrývá parodie na západní filmy o neohrožených tajných agentech à la James Bond. Diváci se ovšem mohli jen domýšlet, jak vypadají skutečné bondovky, protože tyto filmy se u nás začaly hrát teprve v devadesátých letech.

Režijní debut spoluscenáristy Formanových filmů Jaroslava Papouška Nejkrásnější věk (1968) vypráví jednoduchý, epizodický děj zasazený do sochařského ateliéru Akademie výtvarného umění.

Jaromír Hanzlík a Daniela Kolářová si v historické komedii Slasti Otce vlasti (1969), volně inspirované mládím Karla IV., zahráli ústřední milostný pár. Jan Procházka při psaní scénáře čerpal z panovníkovy autobiografie *Vita Caroli*.

Historická veselohra Svatby pana Voka (1970) nabídla vděčnou roli posledního z Rožberků Miloši Kopeckému. Třebaže je v titulcích uváděn režisér Karel Steklý, scénář k filmu ve skutečnosti napsal proskribovaný Jan Procházka.

Kousavá, lehce surrealistická satira pro dva herce a jeden byt Vražda ing. Čerta (1970) vyniká výrazně stylizovanou výpravou s dotekem secese a okultismu i feministickými motivy. Jde bohužel zároveň o jediný film, který výtvarnice Ester Krumbachová natočila.

Rodák z české Kadaně Erwin Stranka vystudoval pražskou FAMU, své filmy však realizoval především ve východním Německu. V roce 1972 se stal scenáristou a režisérem koprodukční historické komedie Ukradená bitva, která se odehrává v době sedmileté války.

Snímek Hroch (1973) patří k nejznámějším filmovým titulům, ve kterých českoslovenští tvůrci demonstrovali svou podporu novému, normalizačnímu režimu. Parodické podobenství o událostech pražského jara dnes vzbudí spíše nechtěný smích a pocit studu.

Svérázný výklad raných dějin české kinematografie nabídl Jiří Menzel v nostalgické komedii Báječní muži s klikou (1978). Kameraman Jaromír Šofr se snažil imitovat styl prvních filmů také specifickou barevnou tonalitou obrazu.

Tomáš Svoboda v roce 1979 debutoval apolitickou absurdní komedií Hodinářova svatební cesta korálovým mořem. Protagonisty záměrně chaoticky vyprávěného příběhu jsou divadelní herci, kteří se rozhodnou vytvořit vlastní dílo, jehož hlavními hrdiny se stanou energická řeznice Šárka a plachý hodinář Ctirad.

Pokračování kostýmní komedie Karla Steklého *Svatby pana Voka* se již muselo obejít bez Miloše Kopeckého. Nejspíš šlo o jeden z důvodů, proč se film Pan Vok odchází (1979) netěšil srovnatelnému zájmu diváků. Zaujmut nicméně můžou natáčecí lokace, mezi nimiž byl mj. zámek Červená Lhota.

Hořce úsměvné podobenství Věry Chytilové Kalamita (1980) sleduje trápení mladého strojevůdce (Bolek Polívka), který se potýká s byrokracií, společenskou apatií i přírodními živly.

V trezoru normalizačních cenzorů skončila i satira Evžen mezi námi (1981), kterou natočil student FAMU Petr Nýdrle. Do kin se film s Janem Krausem v titulní roli naivního venkovského mladíka, který přijíždí do Prahy, dostal až v roce 1990.

Pod satirou na novodobé maloměšťáky Láska na druhý pohled (1981) je jako režisér podepsán Ladislav Rychman. V hlavních rolích filmu z prostředí stavební fakulty debutovali Ilona Svobodová a Jan Čenský.

Zdeněk Svěrák je nejen hlavním hereckým představitelem, ale také spoluautorem scénáře trpké komedie Co je vám, doktore? (1984), ve které Vít Olmer zachytil deziluzi muže ve středních letech, který se konečně odhodlá ke změně.

Krizi reálného socialismu dal do souvislosti s krizí středního věku také Karel Kachyňa v hořké komedii Kam, pánové, kam jdete? (1987). Vnitřní proměna čtyřicetiletého pražského architekta je zde spojena s pochodem Praha–Prčice.

Hrdinkami posledního filmu předčasně zemřelého režiséra Petra Tučka Čekání na Patrika (1988) jsou studentky textilní školy, které řeší svou touhu po navázání známosti. Výjimku tvoří Helena, která již má vážný vztah s atraktivním pilotem Patrikem.

Režisér Tomáš Vorel v roce 1988 debutoval povídkovým filmem Pražská 5, těsně navázaným na tvorbu pětice autorských divadelních uskupení. Samotný Vorel působil ve dvou z nich – Pantomimické skupině Mimóza a divadle Sklep.

Problémy s nadváhou se pod dohledem dietologů v příslušné léčebně pokouší vyřešit skupinka protagonistů tragikomedie režiséra Karla Smyczka Sedm hladových (1988). Autor řady realisticky kritických snímků vyšel vstříc naivistické, žertovné stylizaci,

kterou vyprávění vdechli scenáristé František Ringo Čech a Petr Novotný.

Na pomezí dramatu a komedie se pohybuje film Něžný barbar (1989). K jeho vzniku dal podnět text, v němž Bohumil Hrabal vzpomínal na pražskou Libeň v padesátých letech. Titulním Něžným barbarem je míněn Hrabalův přítel, malíř a grafik Vladimír Boudník.

Jediným režijním počinem slovenského režiséra Ivana Baladi je podobenství o dobové politické situaci Archa bláznů (1990). Výroba volné adaptace alegorické povídky Antona Pavloviče Čechova Pavilon č. 6 byla v roce 1970 zastavena a natočený materiál byl rekonstruován až po dvaceti letech.

Jiří Menzel v roce 1991 natočil filmovou adaptaci stejnojmenné divadelní hry Václava Havla Žebrácká opera. Drobnou roli vězně si ve filmu zahrál Jeremy Irons, který tehdy v Praze natáčel film *Kafka*.

Krimi

Podle námětu Eduarda Fikara a po vzoru amerických detektivních komedií jako *Detektiv Nick v New Yorku* natočil Martin Frič odlehčenou detektivku Krok do tmy (1938). V hlavních rolích Adina Mandlová a Rolf Wanka.

Civilní detektivka Konec cesty (1959) se odehrává krátce po válce a jeho námět je vystavěn okolo tzv. sachsenhausenských padělků – britských bankovek vyrobených za války v jednom z koncentračních táborů.

Z tvorby Josefa Škvoreckého se pozornosti adaptátorů v šedesátých letech nejčastěji těšily detektivní příběhy. Jako první projevilo o populárního spisovatele zájem Jiří Menzel, který natočil Zločin v dívčí škole (1965) s poručíkem Borůvkou.

Transit Carlsbad (1966), realizovaný Zbyňkem Brynychem podle scénáře Jana Procházky, představoval socialistickou odpověď na dobrodružství Jamese Bonda, čímž se tvůrci nijak netajili. Naopak na této skutečnosti zakládali propagaci filmu.

Ve svém prvním celovečerním filmu Znamení raka (1966) se Juraj Herz projevilo jako autor se smyslem pro vytříbený styl. Jeho debut se odehrává v nemocnici, kde dojde ke zločinu. Kvůli cenzuře musely být vypuštěny některé sexuálně explicitnější scény.

Jindřich Polák se zapsal do domácí filmové historie šedesátých let detektivkou Hra bez pravidel (1967), poučenou francouzskými vzory. Protagonistou vyprávění je bývalý pražský kriminalista, který se vrací k nedořešenému případu loupeže v klenotnictví.

Po *Zločinu v dívčí škole* se Jiří Menzel vrátil ke spolupráci s Josefem Škvoreckým se Zločinem v šantánu (1968). V roli zpěvačky, které je odcizen vzácný perlový náhrdelník, se objevila Eva Pilarová.

V detektivní komedii Šest černých dívek aneb Proč zmizel Zajíc (1969), natočené podle předlohy Josefa Škvoreckého, vystupuje oblíbený poručík Borůvka, kterého si opět zahrál Lubomír Lipský.

Ani Vít Olmer neunikl povinnosti realizovat politicky angažovaný snímek a v roce 1984 natočil špionážní drama o pracovnících československé kontrarozvědky Druhý tah pěšcem.

Třebaže normalizační krimi Mravenci nesou smrt (1985) natočil karlovarský rodák Zbyněk Brynych, film vykresluje Karlovy Vary jako město neřesti a centrum mezinárodního obchodu s narkotiky. Právě okolo něj se točí špionážní zápletka.

Muzikál a hudební film

Scenárista Vratislav Blažek je spolu s režiséry Janem Kadárem a Elmarem Klosem podepsán pod lehce satirickou hudební komedií plnou budovatelského optimismu Hudba z Marsu (1955). V hlavní roli Jaroslav Marvan.

V roce 1963 režíroval Miloš Forman dva krátké filmy s hudební tematikou, které byly uváděny v kinech pod názvem Konkurs. Snímek *Kdyby ty muziky nebyly* je spojený s žánrem dechovky, zatímco v *Konkursu* zaznívají rozličné hudební styly, především bigbít a jazz.

Před tím, než v roce 1968 emigroval do Západního Německa, natočil Vratislav Blažek feministický muzikál Dáma na kolejích (1966) o tramvajačce (Jiřina Bohdalová), která vystoupí proti nerovnoprávnému postavení žen v manželství.

Hudební experiment Pražákům, těm je hej (1990), kombinující realitu, fikci a parodii, nabídnul velký prostor rockové kapele Pražský výběr. Na filmu se vedle režiséra Karla

Smyczka podílel i frontman uskupení Michael Kocáb.

Pohádky

Baladický příběh podle předlohy Jana Drdy Zlaté kapradí natočil v roce 1963 režisér Jiří Weiss. Hlavní roli v příběhu ovčáka, jenž získá přízeň lesní víly, si zahrál budoucí filmař Vít Olmer.

Romantický

Melodramatická Píseň o velké lásce (1932) je především svědectvím o nelehkých počátcích českého zvukového filmu. Film byl původně natáčen v létě 1931 v exteriérech jako němý. Začátkem roku 1932 byly připsány další osoby děje a film byl dokončen ve zvukových ateliérech AB na Vinohradech. Dialogy musely být přidány ex post v postsynchronech.

Původem moldavský režisér Vladimír Chinkulov Vladimírov natočil v české produkci melodrama Výkřik do sibiřské noci (1935), odehrávající se v ruském zájezdním hostinci ve druhé polovině devatenáctého století.

Filmovou režii si ve třicátých letech vyzkoušel také písničkář Karel Hašler. Natočil již několikátou adaptaci oblíbeného dívčího románu Josefa Rodena Irčin románek (1936). Do hlavní role angažoval populárního představitele milovníků Rolfa Wanku.

V milostné romanci Oldřicha Kmínka Manželství na úvěr (1936), natočené podle románu Marie Blažkové *Spodní tóny*, si zahrály některé z vycházejících hereckých hvězd prvorepublikového filmu – Zita Kabátová, Eva Gerová nebo Věra Ferbasová.

Studentka sexty Eva Martenová se zamiluje do nového mladého profesora Jiřího Hrona. Nemůže se v jeho hodinách soustředit, přestože je na vyučování jako vždy výborně připravena. Sentimentální melodrama Sextánka (1936) využívající mnohých žánrových klišé lákalo diváky na ústřední pár ztvárněný Hanou Vítovou a Rolfem Wankou.

Zita Kabátová jako herečka debutovala v adaptaci románu spisovatelky Maryny Radoměrské Světlo jeho očí (1936), který vycházel na pokračování v časopise Hvězda. Z mladé herečky se díky filmu stala přes noc nová prvorepubliková hvězda.

Prvorepublikové melodrama Děvče za výkladem (1937) s námětem typickým pro tzv. „červenou knihovnu“ sleduje Inku (Hana Vítová), osamělé chudé děvče pracující v obchodě s umělými květinami. Skrze postavu úspěšné spisovatelky se tvůrci mohli kriticky vyjádřit k tvůrčím postupům autorů a autorek ženské literatury.

Zita Kabátová se představuje v melodramatu Žena na rozcestí (1937), který byl adaptován podle milostného příběhu vycházejícího v časopise *Pražáčka*. Následně rozšířil knižní řadu Červené knihovny.

Lyrické protektorátní melodrama Za tichých nocí (1940) vzniklo podle básně Jana Červenky. Do hlavní role hudebního skladatele Závěše Herolda si režisér prosadil Gina Hašler prosadil divadelního herce Karla Högera, pro kterého šlo o filmový debut.

V melodramatu Noční motýl (1941) nabízely Hana Vítová a Adina Mandlová v secesních kostýmech rozptýlení návštěvníkům kin v protektorátním Československu. Film byl uveden na filmovém festivalu v Benátkách.

Melodrama s Marií Glázrovou v roli primabaleríny Tanečnice (1943) svým stylem i tématem volně navazuje na *Nočního motyla* od stejného režiséra – Františka Čápa.

V Praze i Budapešti byl natáčen koprodukční film Neděle ve všední den (1962), v němž Jana Brejchová ztvárnila nadějnou mladou klavíristku.

Ze spolupráce Jana Němce a Ester Krumbachové vzešla vedle podobenství *O slavnosti a hostech* také obrazově nápaditá povídková hříčka Mučedníci lásky (1966), ve které vystoupily největší hvězdy tehdejší popmusic jako Marta Kubišová, Karel Gott nebo Eva Olmerová.

Po oscarovém *Obchodě na korze* natočili Ján Kadár a Elmar Klos už jen jeden společný film – baladickou romanci odehrávající se ve dvacátých letech na slovensko-maďarském pomezí Touha zvaná Anada (1969). Film vznikl v česko-americké koprodukci a předznamenával emigraci Jána Kadára do USA.

Sci-fi

Povídky a romány spisovatele Josefa Nesvadby posloužily jako filmové předlohy hnedněkolikrát. Ke sci-fi Kam zmizel kurýr (1981) známý spisovatel napsal původní

námět. Hlavním hrdinou je mimozemský vyslanec, který přijíždí do Prahy aby našel svého kolegu. australskýbohemista Jones, aby našel svého kolegu.

V koprodukcii s Jugoslávií vznikl v roce 1981 sci-fi snímek režiséra Dušana Vukotiče Monstrum z galaxie Arkana, pod jehož scénářem je podepsaný specialista na bláznivé komedie Miloš Macourek. Protagonistou vyprávění je mladík Robert, který se zajímá o rozepsaný text o rodině mimozemšťanů.

České výpravy do žánru sci-fi měly převážně komediální ráz. Příkladem je i jeden z pozdních filmů Oldřicha Lipského Srdečný pozdrav ze zeměkoule (1982), v němž sehrané komediální duo Lasica–Satinský hraje návštěvníky z vesmíru.

Všechny filmy

2x kaučuk

40 dědečků

777-77

...a pátý jezdec je strach

Anna proletářka

Archa bláznů

Ať žije republika

Atentát

Autíčková romance

Automatisace v československém automobilovém průmyslu

Až se vrátíš...

Báječní muži s klikou

Barbora řadí

Betatron

Bezstarostné cestování po železnici

Bílá nemoc

Bílá paní

Bílá Telč

Bílá tma

Bloudění

Bouře

Byli jsme to my?

Co je Vám, doktore?

Co nebylo ve snáři

Cukr

Čekání na Patrika

Čert a Káča

Čest a sláva

Čistá řeka

Člověk proti zkáze

Čtenáři a jejich svět

Dáma na kolejích

Dávným Egyptem

Dejte nám křídla

Deset sladkých minut

Děvčata, nedejte se!

Děvče za výkladem

Dílo Bedřicha Hrozného

Divoch

Divoká srdce

Divotvorné oko

Dnes naposled

Dny zrady

Doktorská pohádka

Domažlicko

Dostih

Dravci

Druhý tah pěšcem

Dvě klubíčka

Emil Zátopek

Evžen mezi námi

Ezop

Ferda Mravenec

Ferda v cizích službách

Ferda v mraveništi

Fikmik

Fotbal

Freonový duch

Gregor Mendel

Hajajú, hajajú

Happy End

Hmoty zítřka

Hockeyové vzpomínky

Hodinářová svatební cesta korálovým mořem

Holubice

Hordubalové

Housata

Hra bez pravidel

Hrajete házenou?

Hrdinný kapitán Korkorán

Hroch

Hrnečku, vař!

Hudba z Marsu

Hudební jaro

Hvězda zvaná Pelyněk

Hypotézy

Chemie v kuchyni

Chceme žít

Indiáni z Větrova

Irčin románek

Já, spravedlnost

Jak jedli vtípnou kaši

Jak jeli k vodě

Jak se dělá film

Jak žije květ tulipánu

Jan Hus

Jak šli spát

Jak ulovit mamuta

Jan Žižka

Jaro

Jeden tisíc milion

Její pastorkyně

Junáci v přírodě

K princeznám se nečuchá

Kalamita

Kam doskáče ranní ptáče

Kam, pánové, kam jdete?

Kam zmizel kurýr

Kámen a život

Kamenáč Bill a drzí zajíci

Kapitán Korda

Kapky a bubliny

Karhanova parta

Kariéra

Každý den odvahu

Každý mladý muž

Kdo chce zabít Jessii?

Kladivo na čarodějnice

Klapzubova XI.

Kočár do Vídně

Kolik slov stačí lásce?

Kolonie Lanfieri

Komediant

Komediantská princezna

Komu patří pohár?

Koncert na konci léta

Konec agenta W4C

Konec cesty

Konec kouzelníka Uhahuly

Konečná stanice

Konkurs

Kouzelný den

Krajina s nábytkem

Krakatit

Krok do tmy

Krušné hory

Křik

Kulička

Ladovi furianti

Láska na druhý pohled

Léto

Lev a písnička

Lev s bílou hřívou

Lidé a párky

Lidé pod horami

Lomený paprsek

Loupežnická pohádka

Malování pro kočku

Manželství na úvěr

Maratón

Maryša

Mezinárodní přehlídka odívání

Míček Flíček

Milan Rastislav Štefánik

Milenky starého kriminálního

Miliony na dlažbách

Mlhy na blatech

Modrá zástěra

Monstrum z galaxie Arkana

Mordová rokle

Mravenci nesou smrt

Mučedníci lásky

Muži bez křídel

Myší kočičiny

Na konci světa

Na stříbrném zrcadle

Národní umělec Josef Lada

Návrat ztraceného syna

Neděle ve všední den

Nejkrásnější věk

Neklidnou hladinou

Neobyčejná třída

Neposlušný zajíček

Nevíme dne...

Nezbedníci

Něžný barbar

Nikdo se nebude smát

Noční host

Noční motýl

O místo na slunci

O něčem jiném

Oáza

Obraz

Obžalovaný

Od události k zprávě

Ohlédnutí

OK 12 startuje

Oldřich a Božena

Otrávené světlo

Otýlie a 1580 kaněk

Pan Vok odchází

Panna

Panna a netvor

Pasáček vepřůh

Pasták

Perníková chaloupka

Pět z milionu

Petrolejové lampy

Píseň o velké lásce

Pohádka na šňůře

Pohlad' kočce uši

Pohled do očí

Poklad hraběte Chamaré

Poplach na hradě

Posádka na štítě

Pošťácká pohádka

Potkali se u Kolína

Pozor, vizita!

Práče

Praha Calcutta

Pražákům, těm je hej!

Pražská 5

Pražské blues

Proč?

Proč pláče žirafa

Proti všem

Před startem do vesmíru

Příhody Brouka Pytlíka

Příhody Ferdy Mravence

Příchozí z temnot

Psí pohádka

Psohlavci

Pták, který koná vojenskou službu

Revizor

Rozina sebranec

Růžové kombiné

Rytmus

Řeka života a smrti

Sedm hladových

Sextánka

Skleněná suita

Skleněný chléb

Skok do tmy

Slasti otce Vlasti

Slečna matinka

Slova slova

Smrt si říká Engelchen

Smyk

Snadný život

Sněhulákův sen

Sněhurka a sedm trpaslíků

Sokolovo

Sonáta pro zrzku

Spanilá jízda

Správná trefa

Srdečný pozdrav ze zeměkoule

Střevíček

Stud

Studujeme za školou

Svatba v korálovém moři

Svatby pana Voka

Světlo jeho očí

Šest černých dívek aneb Proč zmizel Zajíc

Špatně namalovaná slepice

Šumavská suita

Švec a čert

Tajemství Chetitů

Tajemství Ocelového města

Tam na konečné

Tam za lesem

Tanečnice

Táto sežeň štěně

Teď zas my

Tekutý chléb

Terezu bych kvůli žádné holce nevyměnil

To jsou Bratři v triku

Touha

Touha zvaná Anada

Továrna na iluse

Transit Carlsbad

Tři přání

Třicet jedna ve stínu

Tři kroky od těla

Turbína

Turistka

U snědeného krámu

Ukolébavka

Ukradená bitva

Umění kovolitců

Upír z Feratu

Už zase skáču přes kaluže

Václavské náměstí

Velká přehrada

Velká samota

Věneček písní

Venoušek a Stázička

Věra Lukášová

Věstonické mysterium

Ves v pohraničí

Veselý souboj

Vláček Kolejáček

Vlčí bouda

Vlněná pohádka

Vojtěch, řečený sirotek

Vražda ing. Čerta

Všem nelze vyhovět

Vy neznáte Alberta?

Výkřik do sibiřské noci

Výroba sladu

Vysoká modrá zed'

Výstraha

Vzácný klenot města Prahy

Vzpomínka na Josefa Skupu

Vzpoura hraček

Z bláta do louže

Za tichých nocí

Za volantem nepřítel

Zabitá neděle

Zajaté melodie

Zasloužilá umělkyně Terezie Brzková

Zatoulané dělo

Zdánlivé pohyby planet

Ze světa moderního průmyslu

Ze všech jediná

Zima v Československu

Zkrocený živel

Zlatá Kateřina

Zlatovláska

Zlé pondělí

Zločin v dívčí škole

Znamení raka

Zkouškové období

Zlatá kaplička nad Vltavou

Zlaté kapradí

Zločin v šantánu

Ztratila se bílá paní

Žebrácká opera

Železničáři

Žena na rozcestí

Ženy u benzínu